

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasiló avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša
v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak petek popoldne.
Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja 8 K
pol leta 4 „
četrt leta 2 „
posamezne številke po 10 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 6 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h
„ „ „ dvakrat . . . 12 „
„ „ „ trikrat . . . 10 „
za nadaljnja uvrščena od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Gradišče št. 2.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Odgovor na nizkotna obrekovanja.

(Manifest štajerskega slovenskega učiteljstva.)

Da klerikalci učiteljstvo blatijo v svojih listih in na shodih, kolikor največ morejo, je že stara reč, in naj učiteljstvo še tako jasno dokaže laži klerikalcev, ostanejo ti nepopoljšljivi, ker je pač njihov princip: boj zoper solo in učiteljstvo ter jim pri tem vsako, tudi nepošteno in nizkotno orožje dobro. Posebno se pa množe napadi klerikalcev na učiteljstvo pred volitvami; hočejo očrnuti učiteljstvo pri ljudstvu, da bi oslabili veljavo učiteljstva pri volileh.

Ker se bližajo deželnozbornske volitve, se klerikalni topovi že zopet oglašajo: kakih nepoštenih sredstev in kako nizkotnega obrekovanja se mislijo posluževati, so tudi že pokazali. „Slovenski Gospodar“ je obdolžil kar ves učiteljski stan nemčurstva, trdeč, da razmeroma ni nikjer več odpadnikov, kakor jih je baje baš med učiteljstvom, in da učiteljstvo ne vzgojuje šolske mladine narodno.

Kdo pa je vzgojil ves naš narodni naraščaj, če ne narodnozvedno učiteljstvo? Kdo odkriva dan za dnevom krasoto slovenskega jezika, divnost slovenske poezije mladini, kdo jo uči spovestovati materin jezik in ljubiti slovensko domovino, če ne narodno čuteče učiteljstvo? Ko bi slovensko učiteljstvo ne vršilo svoje narodne dolžnosti v ljudski šoli, bi slovenski narod v zadnjih desetletjih ne bil napredoval tako kakor je. Resnica je, da smo Slovenci zadnja desetletja bolj napredovali nego prej sto in stoletja in, ne da se tajiti, da je baš novodobna šola, oziroma nje učiteljstvo najbolj pospeševala ta velikanski napredek. Kolikokrat se je celo s klerikalne strani že priznalo, da je glavna zasluga novodobne šole in učiteljstva, da se je n. pr. družba sv. Mohorja tako mogočno razvila itd.

Da je baš slovensko učiteljstvo glavni činitelj, da se je narodna zavest slov. ljudstva — analfabetu ne koristijo nobeni še tako navdušeno pisani članki itd. — vzbudila in da je glavna zasluga slov. učiteljstva, da se samozavest našega naroda čedalje bolj jači, je istina, ki je ne izpremeni nobeno in še tako hudobno obrekovanje „Slov. Gospodarja“ in njegove blebetave hčere „Straže“.

Seve takih fanatikov slovensko učiteljstvo ne vzgojuje kakor krščansko socialni tečaji, katerih slušatelji so jim na tečajih privzgojeno „narodno“ zavednost že opetovano na lastnih bratih Slovenceh izkazali z — noži in pretepi. Take „narodne vzgoje“ nas pa varuj, o Bog!

Hudobna laž je pa tudi trditev, da je med učiteljstvom razmeroma največ nemčurjev. Z mirno vestjo pač lahko reče slovensko učiteljstvo, razmeroma najmanj jih je in če se upoštevajo razmere posebno slovenskega učiteljstva in štajerskega, moramo se celo čuditi na narodnem in zavednosti in značajnosti slovenskega učiteljstva, da med njim nivo več odpadnikov kakor jih je, Poturice so pa v vsakem stanu, in tudi duhovniki imajo svoje Govediče.

Nad slovenskim učiteljstvom visi dan in noč Damoklejev meč nemške nadvlade. Če advokat, trgovec, obrtnik, duhovnik i. dr. narodno deluje, si ne pokvari kariere, da, v mnogo sluhajih ima še celo dobiček, n. pr. čim bolj deluje za klerikalno stranko, učitelj pa, ki se količkaj narodno giblje, pride takoj pri Nemcih na piko, in nemški „Volksrat“ že poskrbi, da narodno zaveden učitelj pri kompetencah ne pride v upoštevanje.

Povedali bi lahko mnogo, mnogo slučajev, kako ima nemški „Volksrat“ razporedene mreže po Spodnjem Štajerskem. Znani so slučajji, ko je dobil slovenski učitelj-kompetent poziv, naj izstopi iz slovenskega učiteljskega društva ter naj vstopi v nemško spodnještajersko učiteljsko društvo, da, zahteva se celo naj podpiše nemški program itd., „sonst bekommen Sie die angestrebte und auch keine andere Lehrstelle in Untersteiermark“. Karakterističen je tudi izrek nekega nemčurskega uda okrajnega šolskega sveta o nekem samotnem gorskem gnezdu. „Gut, daß wir den Vogel dort gefangen haben, der wird dort sitzen bleiben“. To se pravi, obsojen je na večno prognanstvo v tistem gorovju.

Zapostavljenje, preziranje, to je plačilo narodno delavnemu učiteljstvu.

In čuditi se res moramo, da učiteljstvo ne kloni tilnika, temveč da se v kljub temu, da ve, da si z narodnim delom vsestransko škoduje, vendarle ne straši vselej in povsod pokazati svoje narodne zavesti in da vkljub vsemu temu deluje za svoj narod. To je pač znak značajnosti in čvrste narodne zavesti slovenskega učiteljstva, to je znak velike ljubezni slovenskega učiteljstva do naroda in domovine, to je znak neme omejene narodne zvestobe in velikanske narodne požrtvovalnosti, ki zapostavlja lastni osebni interes dobrobiti naroda.

Take ljubezni, zvestobe in požrtvovalnosti do milega naroda svojega pač niso in ne bodo nikoli zmožni ljudje, ki jim je narodnost le molzna krava, ki prodajajo življenske narodne interese za strankarske koncesije, ki nabirajo za obmejne Slovence, nabrani denar pa porabljaajo v sebične strankarske namene, ne zoper narodnega sovraga, temveč zoper lastne brate Slovence. In če namečejo klerikalci na vrlo slovensko učiteljstvo še toliko blata, ne zmanjšajo njegovih narodnih zaslug, ne zakrijejo s tem svojih narodnih grdobij ter ne operejo sebe svojih narodnih grehov.

Zato pa, ker se slovensko učiteljstvo ne straši nemške korupcije, zato, ker slovensko učiteljstvo skrbno neguje narodno zavest ter neustrašeno deluje za napredek naroda, mu mečejo slovenski klerikalci pod noge, ga nizkotno obrekujejo ter ščevana ljudstvo zoper solo in učiteljstvo. Slovenski klerikalci so najboljši in najzvestejši pomagači in zavezniki nemških zatiralcev slovenskega učiteljstva.

Poglejmo le na polju slovenskega šolstva dejanja slovenskih klerikalcev.

Za razpisano mesto c. kr. vadniškega učitelja v Mariboru sta predlagana v temo predlogu dva slovenska učitelja, ki pa imata napaka, da sta narodno zavedna in neklerikalna. Ker je bila možnost, da bo kateri izmed njiju imenovan, je bil ves klerikalni aparat na delu zoper njiju, in bil je imenovan tretji, t. j. Nemeč Herbst, ki še prav slovenski ne zna. Znani slovenski štajerski klerikalni kolovodja je dejal takrat: „Rajši Nemeč nego naprednega Slovence na učiteljski sedež“. — Po pravici je to narodno lopovstvo takrat ožigosal „Učit. Tovariš“, a noben klerikalni list se ni upal ni z besedico ugovarjati ali opravičiti to narodno izdajstvo.

In tisti ljudje, ki so krivi, da dijak na učiteljskem vzgojujejo nemški nacionalci, tisti obrekujejo učiteljstvo, češ, da nima narodne zavesti!

Da so slovenski klerikalci brez ugovora glasovali za nemškega nadzornika, proslulega Belarja, je bilo opravičeno že ožigosano, in znano je, da dobimo tudi na slovenskem Štajerju s pomočjo slovenskih klerikalcev nepotrebnega nemškega ljudskošolskega nadzornika.

Pri srednjem šolstvu ni boljše. Radovoljno so slovenski klerikalci dovolili v metropoli slovenski, v beli Ljubljani, popolno nemško gimnazijo. Opravičevali se za takrat, da postanejo pa zato ostale kranjske gimnazije popolno slovenske, kar se še pa do danes ni zgodilo in se tudi ne bo, ker so pribarantali klerikalci za svojo bankerotno organizacijo strankarske koncesije.

Znano je, da si dr. Korošec v pro-računskem odseku lani ni upal ali ni hotel staviti resolucije za slovensko vseučilišče, temveč je stavil le znano brezbarvno resolucijo, ki poziva vlado, naj preišče predpogoje za ustanovitev novih univerz sploh.

In taki ljudje, ki izročajo slovensko šolstvo Nemečem v pest, ki so celo najhujši germanizatorji slovenskega šolstva, taki ljudje, ki se za slovensko šolstvo ne upajo zavzeti niti s pohlevno resolucijo, taki ljudje se upajo učiteljstvo sumničiti, da ne vzgojuje narodno!

Navedli bi še lahko več slučajev, pa za danes naj zadostuje to.

Ker navaja omenjeno obrekovanje učiteljstva „Slov. Gosp.“ kot razlog zoper regulacijo učiteljskih plač, moramo to še posebej pibiti, da vidi najprej, kakih hinavci so klerikalci.

Če navaja tov. Pesek v svoji znani razpravi, da naj narod pomaga učiteljstvu, ker je to vedno vršilo svojo dolžnost napram narodu, trdi popolnoma prav.

Učiteljstvo se potom svoje organizacije vedno izpopolnjuje, gotovo da noben stan ne stori toliko za svojo nadaljnjo izobrazbo kakor baš učiteljstvo. Na naše stroške si vzdržuje mnogo strokovnih listov, učiteljska društva zborujejo malodane vsak mesec in pri vsakem zborovanju so pedagogiška, metodiška i. dr. vprašanja na dnevnem redu. Razentega ima učiteljstvo še svoje lokalne in okrajne knjižnice,

lokalne mesečne in okrajne letne ter deželne učiteljske konference. Učiteljstvo torej stremi z vsemi močmi, da bi se učiteljski stan kvalitativno povzdignil in vsak bi ga moral pri tem podpirati, zakaj v tem smu si menda pač vsi edini, da more narodo koristiti le dobro naobražen učitelj in ne šušmar-suplent, ki nima niti študij niti izpitov.

In regulacija plač učiteljstvu ni smoter, temveč je le sredstvo, svrha do smotra, namreč, da bi učiteljski stan kvalitativno ne nazadovoljal, temveč napredoval.

Vsem stanovom so se zvišale plače, duhovnikom, uradnikom, slugam, svoje tarife so povišali zdravniki, odvetniki itd. Razmere so dandanes take, da ima mož brez študij in brez izpita večje dohodke kakor pa učitelj. Kaj čuda potem, če nočejo imovitejši stari dajati svojih otrok v učiteljske, in če toliko učiteljev zapušča idealni, a bedni učiteljski poklic ter gre drugam, kjer ima boljše dohodke.

Ako se učiteljstvu draginji primerno ne regulirajo plače, kakor so se drugim stanovom, bo učiteljstvo kvalitativno od leta do leta slabše. Pomanjkanje učiteljstva bo občutnejše, in vrzeli bodo poknili z nesposobnimi suplentji.

Beda je slana za značaje, če obrača kak mož plašč po vetru, ker se boji za svoj poststranski zaslužek ali ker si želi zaradi dec pri bliže mesta, je to obžalovanja in graje vredno.

Vsega stanu pa še zaradi tega ne sme nihče obrekovati, najmanj patisti, ki so krivih bednih razmer, ker ne privoščijo učiteljstvu niti koščka kruha.

Očitati učiteljstvu nekvalificiranost, obenem pa delovati, da bi se učiteljski stan kvalitativno poslabšal, je najgrša hinavščina, da, lopovščina. Napredno, narodnozvedno učiteljstvo hočete izstradati, mu hočete z nizkotnim obrekovanjem izpodkopati tla, da bi njegovo mesto zasedli mameluki, ki bi naroda zaradi svoje nezmožnosti ne mogli probujati, ki bi bili klerikalcem slepo vdani hlapeci, da bi mogli klerikalizem neomajeno zavladati. To je pravo jedro in namen vsega rvanja zoper sedanjost in učiteljstvo. Ti pa, slovensko ljudstvo, čuj, da te ne prekanijo!

Država in izobrazba njenega ljudskošolskega učiteljstva.

(Dalje.)

Pridružilo se je še sramotno gmotno stanje, in češko učiteljstvo se je glasno izreklo na svojem mnogobrojno obiskovanem shodu v Kutni gori l. 1897. za sledeči resoluciji: Učiteljske plače se naj uredi tako, da bodo enake plačam c. kr. uradnikov štirih najnižjih razredov; učiteljska naj se tako preosnovi, da bodo odgovarjala zahtevam srednjih šol, a za to se dovoli učiteljstvu vstop na univerzo. Da se pa

